

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1846

Vragen van het lid **Aukje de Vries** (VVD) aan de Minister van Financiën over *het opiniestuk van eurocommissaris Moscovici in de Financial Times* (ingezonden 25 februari 2019).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Financiën) (ontvangen 14 maart 2019).

Vraag 1

Bent u bekend met het opiniestuk «The European Commission is political – it has no other choice», geschreven door eurocommissaris Moscovici, verantwoordelijk voor begrotingstoezicht, in de Financial Times?¹ Wat is uw algemene reactie op dit opiniestuk?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de mening dat de taak van de Europese Commissie is om objectief toe te zien op handhaving van de afspraken en de verdragen, zoals de begrotingsregels en -afspraken?

Antwoord 2

De Europese Commissie heeft meerdere taken. Eén van de taken is inderdaad het toezien op de naleving van de afspraken en de verdragen zoals de begrotingsregels die zijn vastgelegd in het Stabiliteits- en Groei Pact (SGP).

Vraag 3

Hoe past de opmerking dat «de politieke context» meegenomen moet worden in het beoordelen van begrotingen binnen de afgesproken begrotingsregels? Wat is precies «de politieke context»? Hoe wordt voorkomen dat de objectieve begrotingsregels hiermee volstrekt subjectief gewogen worden? Bent u van mening dat hiermee de begrotingsregels ondergraven worden?

Antwoord 3

Het meewegen van de politieke context, anders dan het gebruik van structurele hervormingsclausule, maakt geen onderdeel uit van de afgesproken begrotingsregels. Het kabinet is hier ook geen voorstander van. Het

¹ Financial Times d.d. 22 februari 2019

meenemen van de politieke context zou de doelstelling van de Europese begrotingsregels, gezonde overheidsfinanciën, kunnen belemmeren. Het kabinet pleit steevast voor een strikte toepassing van de begrotingsregels en hier heb ik mij ook meerdere keren hard voor gemaakt. Het SGP voorziet in een bepaalde mate en vorm van beoordelingsruimte. Het is aan de handhaver om daar zorgvuldig en in lijn met het SGP mee om te gaan.

Vraag 4

Wat vindt u van de opmerking dat de begrotingsregels met «constrained discretion» moeten worden toegepast? Wat is «constrained discretion»?

Antwoord 4

Het SGP voorziet in een bepaalde mate en vorm van beoordelingsruimte, bijvoorbeeld in de weging van de zogeheten relevante factoren rondom het besluit om wel of niet een buitensporigtekortprocedure te openen op basis van het overtreden van de schuldregel.² Bij het toepassen van de discretionaire bevoegdheid dient de handhaver het hoofddoel van het SGP als uitgangspunt te nemen, namelijk gezonde overheidsfinanciën. De beoordelingsruimte kan daarom alleen worden benut als dit gebeurt op een manier waarin het SGP voorziet én als het bijdraagt aan gezonde overheidsfinanciën op de middellange termijn.

Vraag 5

Wat is precies het verschil tussen niet «bending the rules» en «flexibility»?

Antwoord 5

Zoals hiervoor opgemerkt voorziet het SGP in beoordelingsruimte. Daarnaast voorziet het SGP in diverse vormen van flexibiliteit, die ervoor moeten zorgen dat de begrotingsopgave van een lidstaat aansluit bij de economische omstandigheden en procyclisch beleid wordt voorkomen. Deze vormen van flexibiliteit zijn onder andere vastgelegd in de «Commonly agreed position on Flexibility in the Stability and Growth Pact» die is onderschreven door de Ecofinraad op 12 februari 2016.³

Vraag 6

Wat was er precies «flexibel» en niet «bending the rules» aan hoe de Commissie Italië heeft beoordeeld met een te hoog begrotingstekort?

Antwoord 6

In de ontwerpbegroting heeft Italië één van de flexibiliteitsclausules aangevraagd, namelijk de zogeheten «unusual event clause». Italië beroept zich op de reparaties en herstelwerkzaamheden als gevolg van eerdere overstromingen en verschuivingen om een kleinere begrotingsinspanning te hoeven doen. De Europese Commissie heeft de aangevraagde flexibiliteit bijna volledig toegekend, en de vereiste verbetering van het structurele overheids-saldo met ongeveer 0,2%-punt bbp verlaagd.

Zoals ik ook eerder richting uw Kamer heb gecommuniceerd is het kabinet van mening dat Italië zich met de begroting voor 2019 niet houdt aan de regels van het SGP omdat de begroting niet leidt tot een substantiële verbetering van de gezondheid van de overheidsfinanciën.⁴ Echter, gezonde overheidsfinanciën is wel het uitgangspunt van het SGP. Zelfs wanneer rekening wordt gehouden met de eerdergenoemde toegekende flexibiliteit van 0,2%, verbetert het structurele overheidstekort onvoldoende ten opzichte van de opgave die volgt uit de vereiste begrotingsinspanning zoals vastgelegd in de Raadsconclusies van juli 2018 die gebaseerd zijn op het SGP.

Vraag 7

Wat was er precies «flexibel» en niet «bending the rules» aan hoe de Commissie Frankrijk heeft beoordeeld met een te hoog begrotingstekort?

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:01997R1467-20111213&from=EN>

³ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/st-14345-2015-init/en/pdf>

⁴ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 1643

Antwoord 7

De Europese Commissie heeft Frankrijk beoordeeld op basis van de ontwerp-begroting die Frankrijk op 15 oktober indiende. Toen heeft de Europese Commissie gesteld dat de begroting «at risk of significant deviation» is met de begrotingseisen uit de preventieve arm. Op basis van de herfststraming van november 2018 zou Frankrijk in 2019 en 2020 echter een nominaal tekort hebben van onder de 3%. Daarnaast nam de overheidsschuld, anders dan in Italië, met een voldoende snel tempo af. Op basis van de herfststraming zou er dan ook geen reden zijn om voor Frankrijk weer een buitensporigtekortprocedure te openen.

In december 2018, na publicatie van de herfststraming, heeft de Franse president Macron aangekondigd om maatregelen te nemen naar aanleiding van de «gele hesjes». Om de gevolgen van deze maatregelen voor de begroting te drukken heeft de Franse regering ook enkele compenserende maatregelen genomen. Of het tekort met de aangekondigde maatregelen boven de 3% zal uitkomen zal met de voorjaarsraming duidelijk worden die in mei of juni wordt gepubliceerd door de Europese Commissie. Op basis van die raming zal de Europese Commissie besluiten om wel of geen vervolgstappen te zetten. EU-Commissaris Moscovici heeft overigens reeds erop gehint dat de Commissie bij de beoordeling of er sprake is van een buitensporig tekort rekening zal houden met het feit dat de overschrijding «tijdelijk en exceptioneel» is.

Vraag 8

Deelt u de mening dat deze beide casussen geen «borderline calls» waren, zoals Moscovici ze beschrijft, maar evidente schendingen van het Stabiliteits- en Groeipact (SGP)?

Antwoord 9

Zoals het kabinet ook heeft aangegeven in de Kamerbrief van 7 maart 2019, is het kabinet van mening dat de Europese Commissie in het najaar van 2018 wel een buitensporigtekortprocedure diende te openen.⁵ Ik deel dan ook niet de mening dat de Italië-casus een «borderline call» was.

Frankrijk is echter een verschillende casus omdat Frankrijk, in tegenstelling tot Italië, wel structurele hervormingen heeft doorgevoerd, en een veel lagere publieke schuld heeft. Daarnaast zijn de aanpassingen aan de Franse ontwerp-begroting aangekondigd nadat de herfststraming van de Europese Commissie al was gepubliceerd. Hierdoor zal de voorjaarsraming van de Europese Commissie het eerstvolgende moment zijn waarop de budgettaire positie van Frankrijk wordt bepaald nadat de additionele maatregelen door de Franse regering waren aangekondigd. Dan zal de Europese Commissie ook bepalen of Frankrijk wel of niet voldoet aan het SGP.

Vraag 9

Hoe verloopt het proces over de vereenvoudiging en hervorming van het SGP? Wat is het krachtenveld? Welke rol speelt de Commissie hierin en wat is haar standpunt?

Antwoord 9

De Europese Commissie zal naar verwachting dit jaar een evaluatie van het SGP uitvoeren. Op basis van die evaluatie kan de Europese Commissie ook voorstellen doen ter aanpassing van het SGP. Nederland zal hierbij inzetten op het vereenvoudigen van het SGP raamwerk, waarbij voorspelbare, uitlegbare en transparante regels het uitgangspunt vormen. Ook zal het kabinet pleiten voor een onafhankelijker handhaving van de begrotingsregels. Het standpunt van de Europese Commissie en het krachtenveld is momenteel nog onbekend.

Vraag 10

Deelt u de mening dat alleen met een objectieve handhaving van de afspraken en begrotingsregels de geloofwaardigheid van de euro duurzaam geborgd kan blijven?

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/03/07/schriftelijke-toelichting-europese-commissie-op-sgp-besluit-italie-december-2018>

Antwoord 10

Een duurzame toekomst voor de euro hangt van meerdere factoren af, waaronder gezonde overheidsfinanciën van Eurolanden. Dit begint bij de lidstaten zelf die de afspraken en begrotingsregels horen na te leven.

Vraag 11

Deelt het kabinet de mening dat dit artikel van eurocommissaris Moscovici wederom bevestigt dat de handhavende taken van de Commissie afgesplitst moeten worden en ondergebracht bij een onafhankelijke handhaver?

Antwoord 11

Het kabinet is van mening dat minder flexibiliteit, een striktere handhaving van de regels en het vergroten van de voorspelbaarheid bij de uitvoering van de regels, de effectiviteit van het SGP kan vergroten, zoals ook uiteengezet in de recent Staat van de Unie.⁶ Dit betekent dat de Europese Commissie bij het monitoren van de begrotingsregels inderdaad meer dan nu de rol van onafhankelijke scheidsrechter moet spelen.⁷

⁶ Staat van de Europese Unie 2019: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/01/25/bijlage-kamerbrief-inzake-staat-van-de-europese-unie-2019>

⁷ Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2017–2018, nr. 1262